

16. A KERESZTÉNY ÉLET VALÓSÁGA

Bírálatási hajlamtól mentesen, csakis saját lelki javunkra és tisztánlátásunk céljából megpróbáljuk a valóság fölvezetését.

Megkülönböztetünk három réteget: a Krisztus által alapul fektetett isteni réteget, az asszimiláló sajátos emberi értékreteget, ahol eldől, vajon a krisztusi erők beleáradnak-e az emberi élet vérkeringésébe; és végül a fölszíni, a közvetlenül észlelhető, megtapasztalható keresztény életet, úgy amint van a földön.

1. Az isteni alapvetés.

Mondhatjuk ezt a keresztény élet isteni elemeinek: Krisztus isteni és emberi természetének titokzatos egysége, élete, áldozata, érdemei: a kegyelem tárgyi világa (megszentelő, segítő kegyelmek, erények, a Szentlélek adományai); a kegyelem eszközi világa (szentmise, szentségek, szentelmények, stb., amint már említettük); Krisztus országa, az Egyházzal, s benne a hitigazságok kincse, a papság mint lelki hatalom és szolgálati küldetés, istenkultusz, kormányzási jogok, fegyelmi törvények . . . Ezek vagy közvetlenül krisztusi elemek, vagy a Krisztustól kapott hatalommal az egyházi vezetőség által létesítve: közvetetten krisztusi elemek.

A keresztény életnek ezek az alapjai, alkotóelemei szentek, tiszták, rendezettek, életképesek. Ezek a Szentlélek vezetése és ellenőrzése alatt vannak. Ezeken nem rontott semmit az emberiség történelmének semmiféle hullámváza, a pápaság legsúlyosabb, erkölcsileg romlott korszaka sem.

Ezek az alapok és alkotóelemek úgy szerepelnek, mint a kereszténység életerős tárgyi világa, amelyet Krisztussal való legszorosabb, szerves kapcsolata és a Szentlélek védelme miatt soha meg nem ronthat emberi és sátáni mesterkedés.

Főnséges tökevilág ez, amelyet az emberi jóakarát, de csakis az, nagyarányúan, sőt szinte határtalanul igénybevehet, asszimilálhat. Mert igénybevenni, élni vele csak asszimilálva lehet. Az Apostolok cselekedetei (8,18-24) szerint, amikor Simon mágus pénzért akarta venni az apostoloktól a kegyelmet, ill. a Szentlelket, hogy aztán ő maga is továbbadogathassa saját céljaira, Péter fölháborodva utasította vissza, mert még a gondolat is súlyosan vétkes volt, hogy valódi asszimilálás nélkül valaki megkapja e kincseket.

2. Az asszimiláló emberi értékek

A kereszténység elsősorban a hit által jön az emberbe. (A keresztiségben a felnőttek hite szerepel a gyermek helyett.) A hit az értelemnek és akaratnak abból a magasabb világából való, ahol a teljes öntudatú és szabadon választó ember döntő életkérdésekben foglal állást, határoz, s ráteszi életét határozatára.

Ezen keresztül kapcsolódik a lélekbe a kegyelem isteni világa. A kegyelem konkrét életté válása mindig a hit erejében történik, s annak foka szerint. Általa sarjadnak a többi isteni erények, erkölcsi erények, a Szentlélek adományai. Majd ezekkel történik az emberi gondolkodás, érzés, törekvés, cselekvés alakulása, nemesedése.

Az asszimiláló emberi értékek az emberi főérték területén vannak, azon a kicsi tudatszigeten, amelyről már tárgyaltunk. Lehetnek ugyan az egyéniségnek igen előnyös adottságai alacsonyabb lélektani rétegekben is a kereszténység asszimilálására, pl. jóság, elmékedő hajlam, szellemi igények, szociális készség, stb. — mégis a kereszténység erőinek valódi asszimilálása csakis az én szabad döntésének területén van.

Az asszimilálás lehetősége megvan minden emberben, aki eszével élni tud, tehát szabad is. Ezzel a lehetőséggel azonban minden ember *szabadon* él, vagyis úgy, ahogyan akar. Erőltetés a kegyelem világában legfőljebb rövid átmenetben van. S kérdés, akkor is igazi erőltetés-e az. („Nehéz neked az ösztöke ellen rugdalóznod.” Ap. cs. 9, 5. Tehát még ott sem volt lehetetlen, csak nehéz, pedig Saul megtérésében a kegyelem sodró ereje magas fokon mutatkozott be.) Ennek a szabad fölhasználásnak sok kedvezőtlen körülménye, ellenhatása van az ember alsóbb világában is, a külső világban is.

Nem csoda, ha csupán saját jószántából kevés ember végez komoly asszimilációt. Ezért van nagy szerepe Krisztus országában az összetett hatásoknak: papság, igehirdetés, nevelés, a legkülönfélébb templomi, társadalmi, közösségi ráhatások. Ezeknek időben és lélektanilag is alkalmas kapcsolata az emberrel igen megsegíti szabad elhatározását.

A teljesértékű asszimiláció akkor áll elő, ha a már említett *hősiesség* magaslátára fölemelkedett a szabadakarat. A hősiesség akaratlan kapcsolatos nagy élő hit lesz az a csodálatos transzformátor, amely a kegyelmi erőket a mindennapi emberi élet erőivé alakítja.

Az isteni életnek ez a szinte korlátlan fölvételi és áthasonítási lehetősége az ember földi életének bámulandó titka és sajátossága.

A keresztény alaperők, táperők asszimilálásáról nincs közvetlen tapasztalata a külső szemlélőnek, de még magának az alanynak sem. Rejtett folyamat ez. Hasonló a biológiai asszimilációhoz, — azzal a különbséggel, hogy a helyes biológiai asszimiláció szükségképpen ma-

gával hozza a külső ember egészségét, az isteni élet helyes asszimilálása azonban nem ugyanazzal a szükségszerűséggel jelentkezik kifelé.

3. Fölszíni valóság

Úgy gondoljuk, hogy ahol élet van, annak jelentkeznie is kell kifelé. Annál inkább a több életnek, a jobb és szebb életnek. Ha sehogy sem mutatkozik be, nem tartjuk valószínűnek, hogy létezik. A hibázó, gyarló keresztények belső keresztény értékeit nemigen hajlandók az emberek elismerni.

A keresztény rengeteg emberi gyarlóságát, amely sokszor megüti a mértékét a nem-keresztény gyarlóságának, nem könnyű fölfognunk, s közöttük eligazodnunk úgy, hogy egyéni kereszténységünk bajba ne jusson, törést ne szenvedjen.

Hogy megközelítően helyes véleményre juthassunk, különböztesünk meg háromféle jelenséget a keresztények fölszíni életében.

a) Van a keresztény társadalomban sok élettény, amelynek semmi köze már a szabad akarathoz, vagyis a legfőbb emberi értékhez. Forrásuk a rosszakarat, ill. bűnös akarat, vagy a bűnökkel eljegyzett szenvedély. Ezek a megkeresztelt egyedek száraz ágai a kereszténység fájának. Sajnos ilyen száraz ág sok van. Ezek cselekedeteinek nincs köze a kereszténységhez. Becsületességük is hiányzik keresztény mi voltukra vonatkozóan. Különösen átkosak ezek a kereszténységre akkor, ha külsőleg mutatják a keresztényt, vagy éppen hivatalosan képviselik a kereszténységet a tömegek előtt.

Az ilyeneket csak megrázó élmények ébreszthetik föl bűnös kábultságukból.

b) Van a keresztények életében sok olyan kereszténytelen, sőt bűnös tény, amelynek nem a rosszakarat, ill. bűnös akarat a forrása, hanem a jóra törekvő, de gyöngye akarat, amely a kísértések terhe alatt elbukik. A bukásból az akarat épp a jóra törekvés segítségével újra fölkel, s erőlködik továbbhaladni.

A keresztények e típusa lényegesen különbözik az előbbtől, pedig külsőleg talán kevés a különbség közöttük. Amazok száraz ágak, ezekben küzd a keresztény élet. Becsületességük sem hiányzik a kereszténységre vonatkozólag, sőt lehet, hogy élénk becsületérzésük van, s éppen azért gyarlóságaik miatt sokat gyötrődnek. Csak erőtlének. A keresztény hősiességtől még távol vannak.

Ezeknek kibontakozási útja: imádkozzanak és ne adják föl küzdelmüket! Akkor idővel mégis győznek, a jóakarát megerősödik a rossz hajlamok fölött.

c) Vannak végül hősiiesen küzdő jóakaratok, amelyek mégsem tudnak érvényesülni a fölszín egész területén. Kiütköző, másokat bántó

hibáik, élettényeik lehetnek. Ilyesmiből is van elég a kereszténységben. Pedig lehet, hogy igen lelkiismeretesen küzd az illető személy még a kérdéses hibákkal is. Viszont megeshetik, hogy nincs is tudatában bántó félszégeinek, hibáinak. Akit ui. időről-időre gondosan nem figyelmeztetnek, abban könnyen elhatalmasodnak a furcsa szokások.

Mindezekből az következik, hogy a kereszténység lényegileg belső érték, külső tényei pedig elvegyülnek a világ konkolyai és gyomjai között. — Érthető ez, hiszen a földi kereszténység a hit és próba világa. Ezekre nézve pedig egészen megfelel az ilyen rejtett jelleg.

Ne botránkozzunk meg tehát azon, hogy e földön a kereszténység nem szemképráztató fényesség, elkülönült nagy értékvilág, hanem földi gyarlóságokban elvegyült kincs, talán nem is szem előtt lévő kincs, amelyet úgy kell megtalálni, vagy talán kiásni. (L. Krisztus példabeszédeit a talált igazgyöngyről, a földbeásott kincsről.)

A legrettenetesebb burok a bukott embertermészet, amelynek öröklési anyagára nemzedékek erkölcsi terhe is ránehezedik valamelyes fokban. Ezt a bukottságot és terheltséget az ősi ádámí színvonalra soha, egyszerűbb tisztult és nemes színvonalra fölemelni lehetséges, de csakis hősiek egyéni küzdelmekkel.

A legtöbb ember és keresztény nem érez tartós kedvet erre a hősiek küzdelemre.

A kereszténység előbb említett tiszta elemeinek, alaperőinek tehát nemcsak minden világrajövő új egyedben kell újra és előlről kezdeniök a munkát, hanem — mégoly jól kezdve is — roppant belső gátlásokkal kell viaskodniok. Döntő pedig mindenkor a szabad jóakarát.

Ezért tájékozatlan, tudatlan, a valóságról halvány sejtelemmel alig rendelkező *ellenvetés* a kereszténység élethalakító erejével szemben az ilyen: Az Egyház s benne a kereszténység kétezer év óta bebizonyította, hogy nem képes megnevelni az emberiséget. A kétezeréves Egyház komolyan vette nevelői föladatát. Tudása és isteni erői is voltak hozzá. Nevelői művészetét is bemutatta azokban az egyedekben, akik szabad jóakarattal önként, *egészen* közreműködtek a nevelésben. Ezek az emberiség klasszikus jellemei. Szép számmal voltak mindenkor és vannak.